CÎTEVA TOPONIMICE DIN ZONA ARGEŞULUI

ION MOISE

Deşi o mulţime de toponimice argeşene au fost studiate,[1] mai rămîn încă destule nume de locuri din această zonă care au etimologia necunoscută. În acest articol încercăm să elucidăm etimologiile cîtorva toponimice argeşene.

Bascov, pîrîu şi sat lîngă Piteşti. Considerăm că s-a format din numele propriu bulgăresc *Baţko* cu ajutorul sufixului posesiv bulgăresc *-ov*. Într-o discuţie personală profesorul dr. docent P a n d e l e O l t e a n u, care a propus această etimologie, spunea că a întîlnit în „Documente privind istoria României" numele *Baţko*. Deşi am cercetat o mulţime de documente, noi nu am întîlnit acest nume, ceea ce înseamnă că era un nume rar. Dicţionarul onomastic al lui Stefan Ilcev îl conţine[2].

Considerăm că iniţial toponimul în discuţie a avut forma *Baţkov dol* „Valea lui Baţko". În felul acesta se poate justifica sufixul posesiv şi faptul că *Bascov* denumeşte şi un pîrîu. Satul întemeiat în această vale şi-a luat denumirea de la valea respectivă. Etimologia este neîndoielnic veche bulgară, deoarece s-a format de la un nume bulgăresc cu sufix bulgăresc, sufix care n-a pătruns în limba română.

În sprijinul acestei teze vin şi alte fapte. Pe teritoriul acestei comune se mai găsesc trei toponime de origine veche bulgară : *Prislopul mic* (< bg. *preslop*)[3], *Glîmbocu* (< v. sl. **globokŭ** „adînc")[4] şi **Reşca**, o poiană (<bg. *recika*) „pîrîu")[5].

În comuna Bascov se găseşte şi satul *Scheau*. După cum se ştie, în limba română comună *şcheau, scheau* (plural *şchei, schei*) însemna „slav". Deci şi acest toponim românesc ne indică prezenţa slavilor pe teritoriul comunei Bascov în perioada convieţuirii româno—slave.

Forma veche a toponimului *Bascov* este *Baţcov*. Aşa este atestat în documente, ca pîrîu sau ca sat, din 19 iunie 1421 pînă în sec. al XVIII-lea cînd apare sub forma *Bascov*.

---

[1] Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Bucureşti, 1963 ; G. Giuglea, G. Ţepelea, M. Z. Mocanu, O. Proca, *Argeşul în lumina toponimiei*, Institutul pedagogic Piteşti, Lucrări ştiinţifice, Piteşti, 1969, p. 79—98.

[2] Ştefan Ilcev, *Recinik na licinite i familni imena u bălgarite*, Sofia, 1969.

[3] Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 529.

[4] *Ibidem*, p. 105.

[5] *Ibidem*, p. 97.

http://cimec.ro

Acest toponim mai apare în județul Argeș sub forma *Bascovele* (nume de sat) care este în fond un plural neutru articulat al aceluiași cuvînt.

Bratia, rîu, afluent al Rîului Tîrgului și sat în comuna Berevoești. Provine din adjectivul posesiv vechi bulgăresc *bratja* „a fratelui". Probabil la început cuvîntul avea forma unui substantiv propriu compus *Bratja rěka* „rîul fratelui", apoi, cu timpul, al doilea component a căzut și în felul acesta adjectivul posesiv *bratja* s-a substantivizat. În Bulgaria întîlnim toponimul *Bratia* ca nume a două vîrfuri în munții Sredna Gora (*Goleama Bratia* „Bratia Mare" și *Malka Bratia* „Bratia Mică").

Toponimul bulgăresc se deosebește de cel românesc prin accent (Bratía—Bràtia) și prin faptul că, în timp ce primul provine din numărul dual al substantivului *brat* „frate", al doilea provine dintr-un adjectiv posesiv format de la substantivul *brat*.

Pentru prima dată găsim toponimul *Bratia* atestat de documente la data de 29 decembrie 1532. De la toponimul *Bratia* s-a format în limba română numele de sat *Brătieni*, cu forma mai veche *Brătiani*. Locuitorii satului *Brătieni* (în 1948 și-a schimbat denumirea în *Brădulet)* așezat pe rîul Vîlsan, sînt veniți de pe rîul *Bratia*. De fapt cuvîntul *Brătieni*, *Brătiani* inițial însemna „oameni de pe rîul Bratia" (sufixul *-an*, *-ean* arată originea — băcăuan, bucureștean, oltean).

Considerăm cuvîntul *Brătiani* toponim românesc, deoarece s-a format în limba română cu mijloace proprii limbii române.

Pojarna, munte în Făgăraș, provine din adjectivul vechi bulgăresc feminin *požarĭna* „arsă" (vezi la Fr. Miklosich *požarĭna zarea*[6]). La început, probabil, cuvîntul a avut forma *Pojarna gora* „pădurea arsă", adică desemna locul unde a ars pădurea. Prin căderea celui de-al doilea component (gora) adjectivul *Pojarna* s-a substantivizat. În munții noștri, pe rîul Valea Rea, afluent al Rîului Doamnei, lîngă muntele *Pojarna*, există și hidronimul *Balta Pojernii*.

Pentru a indica locul unui incendiu în limba română există o mulțime de toponime formate de la cuvîntul bulgăresc *pojar* „foc, incendiu" : *Pojarul*, *Pojorîta*, *Pojărîta*, *Pojorîtele*, *Pojorta*, *Pojarețul*[7]. În toponimia bulgară asemenea denumiri sînt și mai numeroase : *Pojara*, *Pojaraka*, *Pojarański*, *dol* (Gabrovsko)[8], *Pojar dere*, *Pojeghi* (Sevlievsko)[9], *Pojar dol*, *Pojar ele*, *Pojarișteto* (Pirdopsko)[10], *Pojare*, *Pojaret*, *Pojarište*, *Pojerăn* (Madansko)[11]. Din toate aceste toponime numai *Pojerăn* conține consoana *n*. Nu știm însă dacă în *Pojerăn* consoana *n* este tot sufix adjectival ca în *Pojarna*.

Prosia, cătun în comuna Mușetești. Provine din adjectivul posesiv vechi bulgăresc *prosja* „de mei". Deci la început toponimul desemna un loc unde s-a semănat mei. Poate că provine dintr-un substantiv propriu compus *Prosia Poleana* „poiana cu mei" sau ceva în acest gen. Toponimul se găsește într-o regiune de deal unde nu crește grîul. Aici oamenii

---

[6] *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, Vindobonae, 1862—1865, p. 603.
[7] Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 24.
[8] N. G. Kovacev, *Mestnite nazvania v Gabrovsko*, Sofia, 1965, p. 145.
[9] N. G. Kovacev, *Mestnite nazvania ot Sevlievsko*, Sofia, 1961, p. 243.
[10] Iordan Zaimov, *Mestnite imena v Pirdopsko*, Sofia, 1959, p. 243.
[11] Gheorghi Hristov, *Mestnite imena v Madansko*, Sofia, 1964, p. 276—277.

http://cimec.ro

cultivă porumb, dar înainte de a se aduce porumbul din America, cultivau mei, din care făceau mămăligă. În trecut meiul era hrana de bază a locuitorilor acestei regiuni. În acest caz este explicabilă apariția unui asemenea toponim. În Bulgaria se întîlnesc mai des asemenea toponime : *Prosata, Prosenika, Prosenișteto, Prosenița* (Sevlievsko) [12] etc.

Străhareț, Streharet, sat în județul Olt. După părerea noastră în explicarea etimologiei acestui cuvînt trebuie să pornim de la rădăcina *streah-* din cuvîntul vechi bulgăresc *streaha*, „streașină". Un apelativ bulgăresc *streahareț* nu există, dar el putea să fi existat, deoarece în cadrul limbii bulgare cuvîntul poate fi explicat morfologic : răd. *streah-* + suf. *-ar* + suf. *-eț*. Dacă în graiurile bulgărești un asemenea cuvînt nu există, el poate fi o poreclă formată de la cuvîntul *streaha* în legătură cu cine știe ce întîmplare din viața unui om sau cu cine știe ce particularitate a vreunui om. După cum se știe, poreclele se formează foarte ușor și se răspîndesc repede. Se înțelege, etimologia propusă de noi este nesigură, este o ipoteză care poate fi confirmată sau infirmată de cercetările altor lingviști. Uneori însă și ipotezele pot fi luate în seamă.

În curînd lingviștii Institutului pedagogic din Pitești împreună cu studenții vor încheia cercetarea exhaustivă a toponimiei argeșene.

QUELQUES TOPONYMIQUES DE LA REGION D'ARGEȘ

RÉSUMÉ

L'auteur établit l'étymologie de certains termes de toponymie de la région d'Argeș : *Bascov, Bascovele* (du nom propre bulgare *Baţko* + le suffixe bulgare *-ov), Bratia* (de l'adjectiv possessif bulgare *bratja* — „du frère"), *Pojarna* (de l'ajectif bulgare *požarĭna* — „brulée"), *Prosia* (de l'adjectif possessif bulgare *prosja* — „de millet"), *Străhareț* (du substantif bulgare *streaha* + les suffixes bulgares *-ar* et *-eț*).

Comunicare prezentată la cea de a II-a Sesiune științifică de comunicări a Muzeului județean Argeș — Pitești 24—25 mai 1971.

[12] N. P. Kovacev, *Mestnite nazvania ot Sevlievsko*, Sofia, 1961, p. 58—59.

http://cimec.ro

http://cimec.ro